

0 gwarze praskiej

WIEDZA W PIGUŁCE

Poziom zamożności mieszkańców prawobrzeżnej Warszawy był przez wiele stuleci bardzo niski. Zajmowali się głównie handlem zwierzętami hodowanymi i płodami rolnymi. Wszystkie zdobycze cywilizacyjne (bruki, oświetlenie ulic, wodociągi i kanalizacja, wielopiętrowe kamienice) docierały tu z wieloletnim opóźnieniem w stosunku do dzielnic centralnych miasta.

Za chlebem imigrowali tu ludzie wywodzący się ze wsi położonych na wschód od Warszawy (głównie z Podlasia) ze swoimi zwyczajami kulturowymi i językowymi, bardzo odmiennymi od tych, które występowały w zachodniej i centralnej części Mazowsza. Praga w XIX wieku była także licznie zamieszkiwana przez Żydów i Rosjan. Zderzenie kulturowe polskich chłopów z tymi dwoma grupami językowymi zaowocowało powstaniem specyficznej, lokalnej odmiany języka polskiego, czyli gwary. Miała ona swoje terytorialne, łatwo niegdyś wyczuwalne różnice i zasadniczo wyróżniano gwarę z Pelcowizny, Pragi i Grochowa. Odmienność była wszakże ograniczona do znaczenia i brzmienia poszczególnych słów i wynikała ze specyfiki pochodzenia i proporcji składu narodowościowego ludności. Gwarą posługiwali się tylko niższe warstwy społeczeństwa (drobni kupcy, robotnicy i wyrobnicy, wozacy, doróżkarze, biedota i przestępcy), ale to oni stanowili większość polskiej populacji prawobrzeżnej Warszawy. Praską gwarę można było jeszcze w latach 70. XX wieku usłyszeć np. na Bazarze Różyckiego; Praga była ostatnią dzielnicą Warszawy, w której takie zjawisko występowało.

SŁOWNICZEK

- **źródło informacji:** obiekt przekazujący informacje. Źródła informacji mogą być drukowane (np. książki, mapy), elektroniczne (strony www, blogi, fora internetowe) lub osobowe (inne osoby, od których możemy się czegoś dowiedzieć). Do każdego źródła należy odnosić się krytycznie, badać jego wiarygodność.
- **wiarygodność informacji:** stopień, w jakim informacja jest godna zaufania.
- **gwara:** lokalna odmiana języka. Charakterystyczna dla grupy ludności (zwłaszcza wiejskiej) zamieszkującej określone terytorium. Podstawą gwary jest język ogólny, z którego wyodrębnia się poprzez odrębności fonetyczne i leksykalne.

Tekst: Jarosław Zieliński, scenariusz: Małgorzata Bazan, konsultacja merytoryczna: Jarosław Zieliński. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/o-gwarze-praskiej/>.

Publikację finansuje m. st. Warszawa

Podstawa programowa:

Język polski, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

III. Tworzenie wypowiedzi.